

מדינת ישראל

משרד החינוך

מינהל חברה ונוער

חידון התנ"ך הארצי לנוער התשע"ו

וראה בנים לבניך, שלום על ישראל (תהלים קכח, ו)

ממונה החידון

איציק בן-אבי

מחברי השאלות

רחל בורובסקי, שלמה דנציגר, שמואל עמרוסי

הוועדה הארצית

ד"ר רוני מגידוב, מרים בלומנטל, יעל רשלבר, חננאל מלכה,

אביעד שלמה מוריה, אליאור בביאן, דורון קדוש

© כל הזכויות שמורות

מדינת ישראל

משרד החינוך והספורט

מינהל חברה ונוער

בחומר לחידון התנ"ך העולמי לשנה זו כלול גם פרק א של ספר משלי, אשר שני פסוקים המצויים בו עוסקים במטרת הלימוד בכלל ולימוד התנ"ך בפרט: "לְדַעַת חִכְמָה וּמוֹסָר, לְהַבִּין אֲמָרֵי בִינָה"; "לְקַחַת מוֹסֵר הַשֶּׁפֶל, צָדֵק וּמִשְׁפָּט וּמִשְׁרִים". אין לחידוני התנ"ך מטרות טובות מאלה וכל המרבה ללמוד, ולא דווקא לקראת החידון, הרי זה משובח. עם זאת טוב לזכור את עצתו של רבי טרפון במשנה, במסכת אבות, "לא עליך המלאכה לגמור". אתה לומד לפי העניין והיכולת שלך, ולא כמו עבודה קבלנית; אך מן הצד האחר, "אין אתה בן חורין ליבטל ממנה" - אינך חופשי להימנע כליל מלימוד, בתנ"ך וגם בתחומי ידע אחרים.

החידון מתנהל השנה בסימן הפסוק האחרון בפרק קכ"ח של ספר תהלים, "וְרָאָה בָּנִים לְבָנֶיךָ, שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל". אם נצרף אליו את הפסוק השני באותו פרק, "יִגִּיעַ כְּפִיךָ כִּי תֵאָכֵל, אֲשֶׁרִיד וְטוֹב לִי", נקבל מסגרת לחיים שהם חלומם של בני אדם: פרנסה בכבוד, סיפוק מהעבודה, משפחה מלוכדת, ביטחון בהווה של שלום שהוא גם הבטחה לעתיד. חברו את המשפחתיות מלאת האור של הפרק הזה אל מהלכה של רות המואבייה ממצב של אלמנות ובדידות אל בנייתה של משפחה לתפארת, ותקבלו את הדגם של חיי החברה שאנו חותרים אליו, אל האפשרות להגיע מסעירות חיינו למצב של "שלום על ישראל".

בסדר היום הציבורי שלנו מתנהל כבר כשנה וחצי לימוד יומי של התנ"ך, "מיזם 929", אשר במסגרתו נקרא פרק אחד ליום, ובתוך שלוש שנים תסתיים קריאת התנ"ך כולו. הלימוד מבסס את זהותנו הלאומית - דור המשך לעם שהעניק לעולם את הספר הנפוץ ביותר והמשפיע ביותר בהיסטוריה האנושית.

על הפסוק במגילת קהלת "אָדָם אֶחָד מְאָלָף מִצָּאֵתִי", אומרים במדרש: אלף נכנסים למקרא, מהם מגיעים מאה למשנה, עשרה לתלמוד, ורק אחד להוראה. במילים פשוטות: מתוך כל קבוצה של אלף - יש כאלה שילמדו רק את היסודות; עשירית מהם יעלו קומה; עוד עשירית יעלו עוד קומה; ורק אחד יגיע לפסגה, ליכולת להיות מורה לאחרים. הבסיס, המקרא, חייב להיות משותף לכולם. כולנו, תלמידים ובוגרים, חייבים להיות שם, במקום שבו נכנסים למקרא, ומשם לטפס לפי יכולותינו אל החידון הבית ספרי, אל המחוזי, אל הארצי, אל העולמי. שמחת המנצחים - בכל שלב, בכל רמה - היא שמחה אמיתית, ועם זאת גאוותנו בלומדים כולם, כי בזכות לימודם כולנו מנצחים.

בברכה, דני רוזנר

מנהל מינהל חברה ונוער

חידון התנ"ך הארצי המסכם לנוער התשע"ו

תקנון החידון וסדריו

החידון, חלקיו ושלביו

החידון הארצי מורכב משני חידונים מקבילים: (1) חידון לנציגי ולנציגות החינוך הממלכתי (2) חידון לנציגי ולנציגות החינוך הממלכתי-דתי

כל אחד מהחידונים כולל שני חלקים: (1) מבחן מקדים בכתב (2) חידון פומבי, הנחלק לשלושה שלבים

הזוכים/ות ב-2 המקומות הראשונים בכל חידון - שניים מהחינוך הממלכתי, ושניים מהחינוך הממלכתי-דתי - יעפילו לשלב המקדים בכתב של חידון התנ"ך העולמי לנוער התשע"ו שיתקיים ביום העצמאות, וישתתפו במחנה החידון העולמי. חידון התנ"ך הארצי לנוער התשע"ו יעמוד בסימן "המשפחה". הפסוק המרכז הוא: "וְרָאָה בְּנִים לְבָנֶיךָ שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל" (תהילים קכח, ו)

המבחן המקדים - מבחן בכתב

1. בשלב הזה ישתתפו 12 המתמודדים והמתמודדות שהעפילו אליו מהחידון המחוזי.
2. המבחן בכתב יכלול שני סוגי שאלונים: שאלון אחד ל-6 הנציגים/ות של החינוך הממלכתי, ושאלון אחד ל-6 הנציגים/ות של החינוך הממלכתי-דתי.
3. בשלב הזה אפשר לצבור עד 50 נקודות.

שאלות מילואים להכרעה

- נוסף על המבחן המוקדם יערכו שני מבחנים קצרים, אשר תוצאותיהם יישמרו על ידי צוות השופטים והן יישמשו להכרעה בין המתמודדים/ות במקרה של שוויון בחידון הפומבי.
4. השימוש בשאלות ההכרעה ייעשה רק אם יהיה צורך בכך.
 5. על שאלות ההכרעה יענו המתמודדים/ות בתוך זמן קצוב של 1-2 דקות.
 6. המתמודדים/ות יענו על שאלות ההכרעה ביום המבחן הארצי בכתב.
 7. שאלות ההכרעה יקבעו מיהם המתמודדים והמתמודדות שיעפילו לשלב הבא, ואם יהיה צורך הן יקבעו מי יוכרז או תוכרז כחתן או ככלת חידון התנ"ך במקרה של שוויון בסיום בשלב השלישי של החידון הארצי (פרטים להלן).

החידון הפומבי

שני החידונים הפומביים - החידון לתלמידי ולתלמידות החינוך הממלכתי והחידון לתלמידי ולתלמידות החינוך הממלכתי-דתי - ייערכו בעת ובעונה אחת. כל חידון מורכב מ-3 שלבים: שלב א - שאלות בעקבות מערכונים; שלב ב - תשבצים; שלב ג - ראש בראש. בכל שלב יופנו תחילה השאלות לנציגי/ות החינוך הממלכתי, ומיד לאחר מכן יוצגו השאלות לנציגי/ות החינוך הממלכתי-דתי.

בשלב הראשון של החידון ישתתפו 6 נציגים/ות מהחינוך הממלכתי ו-6 נציגים/ות מהחינוך הממלכתי-דתי. החידון של כל אחד ממגזרי החינוך יתנהל כך: בתום השלב הראשון יעלו לשלב השני 4 המתמודדים/ות מכל מגזר, אלה שצברו את מספר הנקודות הגבוה ביותר. בתום השלב השני יעלו לשלב השלישי שני מתמודדים/ות מכל מגזר, אלה שצברו את מספר הנקודות הגבוה ביותר; 4 המתמודדים/ות האלה, 2 מהמגזר הממלכתי ו-2 מהמגזר הממלכתי-דתי, יעפילו לשלב המקדים בכתב של חידון התנ"ך העולמי לנוער התשע"ו. בתום השלב השלישי יוכרזו לכל מגזר חתן או כלת חידון התנ"ך הארצי, וכן הסגנים/ות שלהם. יש להדגיש כי על פי חוזר המנכ"ל לחידון התנ"ך הארצי לנוער התשע"ו - לא יתקבלו תשובות שאינן חלק מחומר הלימוד לחידון.

בחידון הפומבי, על כל שלביו, ניתן לצבור **עד 50 נקודות**. הנקודות האלה יצטרפו לנקודות שיצברו כל מתמודד ומתמודדת במבחן המקדים בכתב (**עד 50 נקודות**). סך הכול אפשר אם כן לצבור בחידון הארצי **עד 100 נקודות**.

שלב א - שאלות בעקבות מערכונים

1. בשלב הזה יוצגו 4 מערכונים. בתום כל מערכון יוצגו ל-3 מתמודדים/ות שאלות הקשורות לנושא הסרטון. לכל מתמודד ומתמודדת יופנו שתי שאלות.
2. תשובה נכונה ומלאה לכל שאלה תזכה את המתמודד/ת ב-5 נקודות; סך הכול אפשר לצבור בשלב הזה **עד 10 נקודות**.
3. 4 המתמודדים/ות מכל מגזר חינוכי, אלה שיזכו בניקוד המשוקלל הגבוה ביותר, יעפילו לשלב הבא.

שלב ב - תשבצים

- בשלב הזה יוצג לכל מתמודד ומתמודדת תשבץ ובו 4 שאלות קצרות. המתמודדים ישיבו על 4 השאלות בתוך זמן קצוב של 45 שניות.
- כל תשובה נכונה תזכה את המתמודד/ת ב-5 נקודות. סך הכול אפשר לצבור בשלב הזה **עד 20 נקודות**.

בשלב הזה אפשר לבקש רמזים - כל רמז שיינתן יגרע מהניקוד 2 נקודות. אם המתמודד או המתמודדת אינם יודעים את התשובה, הם יוכלו לבקש לעבור לשאלה הבאה ולחזור אחר כך לשאלה שלא השיבו עליה (במסגרת הזמן הקצוב). אם התשובה שגויה, המחשב יצבע באפור את אותיות התשובה, והמתמודד/ת לא יוכלו לחזור ולענות על השאלה.

1. אם המתמודד או המתמודדת לא ישיבו על שאלה, או ישיבו על שאלה תשובה שגויה - יו"ר חבר השופטים יאמר או תאמר את התשובה הנכונה בתום הזמן הקצוב.
2. אם המתמודד או המתמודדת יבחרו לבקש רמז, המחשב יחשוף את אחת מאותיות התשובה. לכל שאלה אפשר לבקש רמז אחד בלבד.
3. 2 המתמודדים/ות שיזכו בניקוד המצטבר הגבוה ביותר, יעפילו לשלב הבא.

שלב ג - ראש בראש

- בשלב הזה יענו המתמודדים על שאלות שיישאלו לסירוגין, 10 שאלות לכל מתמודד ומתמודדת. תשובה נכונה לכל שאלה תזכה את המתמודד/ת ב-2 נקודות. סך הכול אפשר לצבור בשלב הזה **עד 20 נקודות**.
1. המנחה יציג/תציג שאלה לכל מתמודד ומתמודדת בתורם.
 2. המתמודדים יענו על השאלה שהוצגה בתוך מספר שניות.
 3. אם המתמודד/ת לא ידע או תדע להשיב על השאלה, הוא או היא לא יקבלו ניקוד, והתור יעבור למתמודד/ת האחר/ת.
 4. אם שלב ה"ראש בראש" לא יביא להכרעה - יימשך סבב השאלות, עד לקבלת הכרעה. כאשר אחד/ת המתמודדים לא ידע/תדע לענות על שאלה או יטעה/תטעה בתשובה – המתמודד או המתמודדת האחר/ת, שענה/ענתה נכון על השאלה בתורו, יוכרז כחתן או תוכרז ככלת החידון הארצי לנוער.
 5. אם סבב השאלות הנוספות לא יביא להכרעה, יוכתרו חתן או כלת חידון התנ"ך באמצעות שאלת ההכרעה (ראו להלן, בסעיף הבא).

שאלות הכרעה

אם ייווצר באחד משלבי החידון הפומבי מצב של שוויון בין מתמודדים ולא תהיה הכרעה בנוגע למעפילים לשלב שאחריו או בנוגע להכתרתם של חתן או כלת החידון - ייעשה שימוש בשאלות הנוספות שנשאלו המתמודדים בשלב המבחן המוקדם (ראו לעיל).

סדר הצגת השאלות למתמודדים במהלך החידון

1. השאלות יוצגו לנבחנים לפי סדר ישיבתם.
2. בשלב א יקבלו כל מתמודד ומתמודדת את שאלתם בכתב לפני הצגת הפומבית בקול, ויצטרכו לענות עליה מיד עם הצגתה. השאלות יימסרו למתמודדים על ידי מזכירות החידון.
3. ענה או ענתה המתמודד/ת תשובה מלאה על השאלה - יכריז או תכריז יו"ר חבר השופטים על מספר הנקודות שיקבלו המתמודדים. הנקודות יירשמו בטופס השיפוט, ליד שם המתמודד/ת.
4. ענה או ענתה המתמודד/ת תשובה חלקית - ייועץ או תיועץ יו"ר חבר השופטים בחבריו/ה השופטים ויכריז או תכריז על מספר הנקודות שיקבלו המתמודדים. הנקודות יירשמו בטופס השיפוט, ליד שם המתמודד/ת.

5. לא ענה/ענתה המתמודד/ת על השאלה – יכריז או תכריז יו"ר חבר השופטים שאין מענה, ובטופס השיפוט יירשם 0 ליד שם המתמודד/ת.

מתמודדים עם לקויות למידה וצרכים מיוחדים

1. על המתמודדים בעלי לקויות הלמידה להגיש להנהלת החידון אישור על כך מבית הספר, לפני תחילת החידון הארצי בכתב. על הנהלת החידון ליידע את השופטים ואת מנחה/ת החידון לגבי המתמודדים בעלי לקויות הלמידה ובעלי הצרכים המיוחדים.
2. בחידון בכתב - מתמודדים שאינם מסוגלים לקרוא או לכתוב, בשל לקויות למידה או בשל לקויות חושיות ופיזיות, יקבלו הקראה ו/או הכתבה בהתאם, ותוספת זמן של 10 דקות.
3. בחידון הפומבי - כל המתמודדים זכאים להקראת השאלות על ידי מנחה/ת החידון.
4. בחידון הפומבי, בשלב הראשון - לכל המתמודדים ניתנות מראש כמה דקות לגיבוש תשובותיהם. למתמודדים בעלי הלקויות שיבקשו זאת, יהיו שופטי/ות החידון ומנחה/ת החידון רשאים להעניק עוד זמן קצר לגיבוש התשובה.
5. בחידון הפומבי, בשלב השני - תינתן הארכת זמן של 15 שניות רק למתמודדים בעלי **לקויות חושיות ופיזיות** המקשות על הדיבור.
6. בחידון הפומבי, בשלב השלישי - לכל מתמודד ומתמודדת ניתן מראש זמן קצר לגיבוש תשובותיהם. למתמודדים בעלי הלקויות שיבקשו זאת, יהיו שופטי החידון ומנחה/ת החידון רשאים לתת עוד זמן קצר לגיבוש התשובה.

חבר השופטים

1. חבר השופטים/ות כולל את היו"ר ואת צוות השופטים והשופטות הממונה.
2. היו"ר אחראי/ת לשיפוט, והוא או היא מכריז/ה על מספר הנקודות שקיבל/ה כל מתמודד/ת.
3. היו"ר מפקח/ת על רישום מספר הנקודות ועל סיכומן.
4. היו"ר מורה למנחה להכריז את שמות העולים משלב לשלב.
5. בעת הצורך, אם המתמודד או המתמודדת אינם משיבים תשובה מלאה – יציג/תציג היו"ר את התשובה המלאה. בהצגתן של חלק מהתשובות הוא או היא רשאים לכבד את חבריו/ה השופטים ואת המנחה.
6. בסיום החידון יורה/תורה היו"ר למנחה להכריז את שמותיהם של חתן החידון או של כלת החידון הארצי, ואת שמות הסגנים/ות.
7. חבר השופטים ידון בערעורים, אם יהיו כאלה, בין שלב לשלב - **במהלך החידון בלבד**. לאחר החידון לא יקבלו השופטים ערעורים.
8. ועדת ההיגוי הארצית לחידון התנ"ך במינהל חברה ונוער תשמש סמכות עליונה לפסיקות סופיות בנוגע לערעורים על החלטות השופטים, אם יהיו כאלה.

תפקיד המנחה

1. מנהל/ת את החידון על פי הסדרים שנקבעו מראש.
2. מזמין/נה לבמה את המתמודדים ואת חבר השופטים.
3. מזמין/נה את המברכים ודואג/ת לסדר ההופעות האמנותיות.
4. מקריא/ה את השאלות.
5. מכריז/ה את שמו של כל מתמודד ומתמודדת לפני שמוצגת להם השאלה.
6. מכריז/ה את שמותיהם של העולים משלב לשלב, על פי הוראות יו"ר חבר השופטים.
7. מכריז את שמותיהם של חתן או של כלת חידון התנ"ך הארצי ואת שמות הסגנים, על פי ההוראות של יושב ראש חבר השופטים.

זוכים, תעודות ופרסים

1. לפני החידון תיערך לכל המתמודדים קבלת פנים רשמית ובה יקבלו תעודות ותשורות.
2. 2 המתמודדים - אחד/ת מכל מגזר חינוכי - אשר צברו את מספר הנקודות הגבוה ביותר, יוכתרו כחתן או ככלת חידון התנ"ך הארצי, כל אחד/ת מהמגזר שלו/ה, וישתתפו בחידון המקדים בכתב של החידון העולמי.
3. מכל מגזר חינוכי - יוכתר או תוכתר סגן או סגנית אחד/ת אשר ישתתפו בחידון המקדים בכתב של החידון העולמי.

חידון התנ"ך לנוער התשע"ו

שלב א

שאלות בעקבות מערכונים בנושא "משפחה":

- אדם וחווה – הזוג הראשון בתנ"ך
- בן סורר ומורה – על בנים שמרדו
- משפט שלמה – אימהות וילדיהן
- פנטומימה בנושא אחים

בשלב הזה תוצג לכל מתמודד ומתמודדת שאלה אחת בת שני סעיפים בנושא המערכון.

בכל סעיף בשאלה - תשובה נכונה תזכה את המתמודד/ת ב-5 נקודות.

תשובה מלאה על שני סעיפי השאלה תזכה את המתמודד/ת ב-10 נקודות.

ממלכתי - מערכון ראשון: זוגיות בתנ"ך

שאלה 1: נשים מסייעות לבני זוגן

א. אישה מסוימת רכבה על חמור ובידיה מנחה עשירה שכללה לחם, יין, צאן ופירות. היא הגישה את המנחה לאדם אחר תוך כדי שהיא מכנה את בעלה: "איש הבליעל הזה".

השאלה: מה ביקשה האישה מהאדם שלו הגישה את המנחה, והאם הוא נענה לה?

התשובה: אביגיל, האישה, פנתה אל דוד וביקשה ממנו לחוס על בית נבל בעלה. דוד נענה לה – הוא החליט לא לפגוע בבית נבל.

יח ותמהר אבוגיל (אביגיל) ותקח מאתים לחם ושנים נבלי יין וחמש צאן עשוות (עשיות) וחמש סאים קלי ומאה צמקים ומאתים דבלים ותשם על החמרים: [...] כב כה יעשה אלהים לאיבי דוד וכה יסיף אם אשאיר מכל אשר לו עד הבקר משתי בקיר: כג ותרא אביגיל את דוד ותמהר ותבד מעל החמור ותפל לאפי דוד על פניה ותשתחו ארץ: כד ותפל על רגליו ותאמר בי אני אדני העון ותדבר נא אמתך באזניך ושמע את דברי אמתך: כה אל נא ישים אדני את לבו אל איש הבליעל הזה על נבל כי כשמו כן הוא נבל שמו ונבלה עמו ואני אמתך לא ראיתי את נערי אדני אשר שלחת: [...] לג ויאמר דוד לאביגיל ברוך ה' אלהי ישראל אשר שלחך היום הזה לקראתי ואולם חי ה' אלהי ישראל אשר מנעני מהרע אתך: לד כי לולי מהרת ותבאתי (ותבאת) לקראתי כי אם נותר לנבל עד אור הבקר משתי בקיר: (שמואל א כה, יח-לד)

ב. אדם מסוים נפגש עם שתי נשותיו וסיפר להן על מעשיו של אביהן כלפיו. בין השאר הוא אמר עליו: "ואביכן התל בי".

השאלה: מה הייתה בקשתו של האיש מנשותיו, והאם הן קיימו את בקשתו?

התשובה: מדובר ביעקב, אשר ביקש מרחל ומלאה לעזוב את בית אביהן לבן ולהצטרף אליו למסע לארץ אבותיו. רחל ולאה קיימו את בקשתו.

ד וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה השדה אל צאנו: ה ויאמר להן ראה אנכי את פני אביכן כי איננו אלי כתמל שלשם ואלהי אבי ה' עמדי: ו ואתנה ידעתי כי בכל כחי עבדתי את אביכן: ז ואביכן התל בי והחלף את משכרתי עשרת מנים ולא נתנו אלהים להרע עמדי: [...] יא ויאמר אלי מלאה האלהים בחלום יעקב ואמר הנני: יב ויאמר שא נא עיניך וראה כל העתדים העלים על הצאן עקדים נקדים וברדים כי ראיתי את כל אשר לבן עשה לה: יג אנכי האל בית אל אשר משחת שם מצבה אשר נדרת לי שם נדר עתה קום צא מן הארץ הזאת ושוב אל ארץ מולדתך: יד ותען רחל ולאה ותאמרנה לו העוד לנו חלק ונחלה בבית אבינו: טו הלוא נכריות נחשבנו לו כי מקרנו ויאכל גם אכול את כספנו: (בראשית לא, ד-טו)

שאלה 2: נשים נגד בני זוג

א. אדם מסוים אהב אישה "בנחל שֶׁרֶק", אך היא השתכנעה לפעול נגדו בעבור בצע כסף.

השאלה: כיצד פעלה האישה נגד אדם זה, והאם הצליחה האישה לממש את זממה?

התשובה: האישה, דלילה, פיתתה את שמשון במטרה לגלות במה טמון סוד כוחו. היא הצליחה לממש את זממה (לאחר שלושה ניסיונות) ולהעביר את המידע לפלשתים, ובעקבות זאת שמשון איבד את כוחו ונלכד בידי אויביו.

ד וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן וַיֵּאָהֱב אִשָּׁה בְּנַחַל שֶׁרֶק וַשְּׁמָה דְלִילָה: ה וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ סַרְגֵּי פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ לָהּ פְּתִי אוֹתוֹ וְרָאִי בָמָּה כָּחוֹ גְדוֹל וּבָמָּה נוֹכַח לּוֹ וְאַסְרֵנוּהוּ לְעֹבְדוֹתוֹ וְאַנְחֵנוּ נִתֵּן לָךְ אִישׁ אֶלְף וּמֵאָה כֶּסֶף: [...] וַתֹּאמֶר פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ שְׁמִשׁוֹן וַיִּקֶּץ מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֲצֹא כָּפֶעַם בְּפֶעַם וְאַנְעֹר וְהוּא לֹא יָדַע כִּי ה' סָר מֵעָלָיו: כֹּא וַיֹּאחֲזוּהוּ פְלִשְׁתִּים וַיִּנְקְרוּ אֶת עֵינָיו וַיִּזְרִידוּ אוֹתוֹ עֲזָתָה וַיֹּאסְרוּהוּ בְּנִחְשָׁתִים וַיְהִי טוֹחֵן בְּבֵית הָאֲסִירִים (הָאֲסוּרִים): (שופטים טז, ד-כא)

ב. אישה מסוימת אמרה לבעלה המלך: "אתה עתה תעשה מלוכה על ישראל", ולאחר מכן היא נקטה פעולות אשר הביאו להוצאתו של אדם מסוים להורג.

השאלה: מיהו האדם שהוצא להורג, ומה היה העונש על המעשה?

התשובה: מדובר באיזבל אשת אחאב, אשר גרמה להוצאה להורג של נבות היזרעאלי. העונש על הרצח הזה הוא הכרתתו של בית אחאב ומותה של איזבל.

ז וַתֹּאמֶר אֵלָיו אִיזָבֵל אִשְׁתּוֹ אֶתָּה עֹתָה תַעֲשֶׂה מְלוּכָה עַל יִשְׂרָאֵל קוּם אֲכָל לֶחֶם וְיֵטֵב לָבֶךָ אֲנִי אֶתֵּן לָךְ אֶת כָּרֶם נְבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי: [...] יג וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים בְּנֵי בְלִיעֵל וַיֵּשְׁבוּ נֶגְדוֹ וַיַּעֲדוּהוּ אֲנָשִׁי הַבְּלִיעֵל אֶת נְבוֹת נֶגֶד הָעָם לֵאמֹר בֶּרֶךְ נְבוֹת אֱלֹהִים וּמֶלֶךְ וַיֵּצְאוּהוּ מִחוּץ לְעִיר וַיִּסְקְלוּהוּ בָּאֲבָנִים וַיָּמָת: יד וַיִּשְׁלַחוּ אֶל אִיזָבֵל לֵאמֹר סֵקֶל נְבוֹת וַיָּמָת: [...] יז וַיְהִי דְבַר ה' אֶל אֱלִיהוּ הַתִּשְׁבִּי לֵאמֹר: יח קוּם רֵד לְקִרְיַת אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בִּשְׁמֶרֶן הִנֵּה בְּכֶרֶם נְבוֹת אֲשֶׁר יָרַד שָׁם לְרִשְׁתּוֹ: יט וּדְבַרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' הֲרִצְחָתָּ וְגַם לְרִשְׁתָּ וּדְבַרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' בְּמָקוֹם אֲשֶׁר לָקְחוּ הַכְּלָבִים אֶת דָּם נְבוֹת יִלְקוּ הַכְּלָבִים אֶת דָּמְךָ גַּם אַתָּה: כ וַיֹּאמֶר אַחְאָב אֶל אֱלִיהוּ הַמִּצְאֲתָנִי אִיבִי וַיֹּאמֶר מִצְאֲתִי יַעַן הִתְמַכְּרָךְ לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי ה': כא הִנְנִי מְבִי אֵלֶיךָ רָעָה וּבִעֲרֹתִי אַחֲרֶיךָ וְהִכְרַתִּי לְאַחְאָב מִשְׁתִּין בְּקִיר וְעֲצוֹר וְעֲזוֹב בְּיִשְׂרָאֵל: [...] כג וְגַם לְאִיזָבֵל דְּבַר ה' לֵאמֹר הַכְּלָבִים יֹאכְלוּ אֶת אִיזָבֵל בְּחֹל יִזְרְעֵאל: (מלכים א כא, ז-כג)

שאלה 3: גברים למען נשותיהם

א. אדם ניסה לנחם את אשתו העקרה במילים: "הלוא אנכי טוב לך מעשרה בנים".

השאלה: כיצד הביעה האישה את צערה, ומה עוד עשה הבעל כדי להראות את חיבתו כלפיה?

התשובה: חנה הביעה את צערה על ידי כך שבכתה ומיאנה לאכול, התפללה לה, נדרה נדר. אלקנה, בעלה, נתן לה "מנה אחת אפים".

ה וְלִחְנָה יָתֵן מְנָה אֶחָת אֲפִים כִּי אֶת חֲנָה אָהָב וְהָ סָגַר רַחֲמָהּ: ו וְכַעֲסָתָה צָרָתָה גַם כַּעַס בַּעֲבוּר הַרְעָמָה כִּי סָגַר ה' בְּעַד רַחֲמָהּ: ז וְכֵן יַעֲשֶׂה שָׁנָה בְּשָׁנָה מִדִּי עָלְתָה בְּבֵית ה' כֵּן תִּכְעָסֶנָּה וְתִבְכֶּה וְלֹא תֹאכַל: ח וַיֹּאמֶר לָהּ אֱלֹקָנָה אִישָׁה חֲנָה לָמָּה תִּבְכִּי וְלָמָּה לֹא תֹאכְלִי וְלָמָּה יָרַע לְבָבְךָ הֲלֹא אֲנֹכִי טוֹב לָךְ מִעֲשָׂרָה בָּנִים: ט וַתִּקֶּם חֲנָה אַחֲרֵי אֲכֹלָהּ בְּשִׁלְהָ וְאַחֲרֵי שָׁתָה וְעַלִּי הִכְהֵן יוֹשֵׁב עַל הַפֶּסֶס עַל מְזֻזַּת הַיֵּל ה'. י וְהָיָה מֵרַת נָפֶשׁ וְתִתְפַּלֵּל עַל ה' וּבָכָה תִּבְכֶּה: יא וַתֵּדֶר נָדָר וַתֹּאמֶר ה' צְבָאוֹת אִם רָאָה תִּרְאֶה בְּעֵינֵי אִמְתְּךָ וּזְכָרְתָּנִי וְלֹא תִשְׁכַּח אֶת אִמְתְּךָ וְנִתְּנָה לְאִמְתְּךָ זֶרַע אֲנָשִׁים וְנִתְּנִיו לָהּ כָּל יְמֵי חַיֶּיהָ וּמִוֹרָה לֹא יִעָלֶה עַל רִאשׁוֹ: (שמואל א א, ה-יא)

ב. בין אדם מסוים ובין אשתו התנהל דין ודברים ובו אמרה האישה לאיש: "ואם אין מִתָּה אנכי", והאיש השיב לאשתו: "הִתַּחַת אֱלֹהִים אֲנֹכִי?".

השאלה: מה ביקשה האישה מבעלה, ובאיזו דרך ביקשה לפתור את הבעיה?

התשובה: האישה, רחל, ביקשה מבעלה יעקב "הבה לי בנים", ובעקבות השיחה היא שלחה את שפחתה בלהה להרות ליעקב במקומה.

א וַתֵּרָא רָחֵל כִּי לֹא יֵלְדָה לְיַעֲקֹב וַתִּקְנֶה רָחֵל בָּאֲחֻתָּהּ וַתֹּאמֶר אֵל יַעֲקֹב הִבֵּה לִי בָנִים וְאִם אֵין מִתָּה אֲנֹכִי: ב וַיִּסַּר אֵף יַעֲקֹב בְּרָחֵל וַיֹּאמֶר הִתַּחַת אֱלֹהִים אֲנֹכִי אֲשֶׁר מָנַע מִמֶּךָ פְּרִי בֶטֶן: ג וַתֹּאמֶר הִנֵּה אֲמַתִּי בָלָהָה בָּא אֵלַיִךְ וַתֵּלֶד עַל בִּרְכִּי וְאִבְנָה גַם אֲנֹכִי מִמֶּנָּה: ד וַתִּתֵּן לוֹ אֶת בְּלָהָה שִׁפְחָתָהּ לְאִשָּׁה וַיֵּבֵא אֵלַיִךְ יַעֲקֹב: ה וַתֵּהָרֶה בְּלָהָה וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב בֶּן: (בראשית ל, א-ד)

ממלכתי - מערכון שני: בנים סוררים בתנ"ך

שאלה 4: בנים שאצה להם הדרך

א. מסופר על אדם שפנה לכל הבאים בשערי המשפט והצדיק את דבריהם: "ראה דבְּרִיךְ טוֹבִים וְנִלְחִים וְשָׁמַע אֵין לָךְ [...]".

השאלה: מה הייתה מטרתו של האדם הזה באומרו את הדברים האלה, והאם הוא מימש את מטרתו?

התשובה: מדובר באבשלום, אשר רצה לתפוס את המלוכה במקום דוד אביו ולצורך הזה הוא גייס את לב העם לטובתו. בתחילה הוא הצליח לממש את מטרתו - הוא זכה בתמיכת העם עד שדוד נאלץ לברוח מירושלים, אך בסופו של דבר הוא מת בקרב.

א וַיְהִי מֵאַחֲרֵי כֵן וַיַּעַשׂ לוֹ אֲבִשְׁלוֹם מֶרְכָּבָה וְסָסִים וְחֲמִשִּׁים אִישׁ רָצִים לִפְנָיו: ב וְהַשְׂכִּים אֲבִשְׁלוֹם וַעֲמַד עַל יַד דֶּרֶךְ הַשָּׁעַר וַיְהִי כִּל הָאִישׁ אֲשֶׁר יְהִי לוֹ רִיב לְבֹא אֶל הַמֶּלֶךְ לְמִשְׁפָּט וַיִּקְרָא אֲבִשְׁלוֹם אֵלָיו [...]: ג וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲבִשְׁלוֹם רָאָה דְּבָרֶיךָ טוֹבִים וְנִלְחִים וְשָׁמַע אֵין לָךְ מֵאֵת הַמֶּלֶךְ: [...]: יג וַיָּבֹא הַמֶּגִּיד אֶל דָּוִד לֵאמֹר הִנֵּה לְבִי אִישׁ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי אֲבִשְׁלוֹם: יד וַיֹּאמֶר דָּוִד לְכָל עֲבָדָיו אֲשֶׁר אִתּוֹ בִּירוּשָׁלַם קוּמוּ וְנִבְרַחָה כִּי לֹא תִהְיֶה לָנוּ פְּלִיטָה מִפָּנָי אֲבִשְׁלוֹם מִהְרֵי לִלְכֹת פָּן יִמְהַר וְהַשְׁגָּנוּ וְהָדִים עָלֵינוּ אֶת הַרְעָה וְהִכָּה הָעִיר לִפְנֵי חֶרֶב: (שמואל ב טו, א-יד)

וַיִּסְבּוּ עֲשָׂרָה נְעָרִים נִשְׁאִי כָּלִי יוֹאֵב וַיָּכּוּ אֶת אֲבִשְׁלוֹם וַיִּמָּתֶהוּ: (שמואל ב יח, טו)

ב. על אדם שרצה למלוך נאמר: "ולא עָצְבוּ אָבִיו מִיָּמָיו לֵאמֹר מִדּוּעַ כָּכָה עָשִׂיתָ".

השאלה: מי תמכו במבקש למלוך, וכיצד הופרה תכניתו?

התשובה: מדובר באדוניה, בנו של דוד, אשר שאף למלוך תחתיו. הוא נתמך על ידי: יואב בן אצרויה, אביתר הכוהן, בני המלך, אנשי יהודה. (כל אחת מהתשובות תתקבל כמלאה) תכניתו של אדוניה הופרה על ידי נתן הנביא ובת שבע, אשר שכנעו את דוד להמליך את שלמה.

ו וְלֹא עָצְבוּ אָבִיו מִיָּמָיו לֵאמֹר מִדּוּעַ כָּכָה עָשִׂיתָ וְגַם הוּא טוֹב תֹּאֵר מֵאֵד וְאִתּוֹ יִלְדָה אַחֲרֵי אֲבִשְׁלוֹם: ז וַיְהִי דְּבָרָיו עִם יוֹאֵב בֶּן צְרוּיָה וְעִם אֲבִיתֵר הַכֹּהֵן וַיַּעֲזְרוּ אַחֲרָי אֲדֹנִיָּה: ח וַצֹּדֶק הַכֹּהֵן וּבְנֵיהוּ בֶן יְהוֹיָדָע וְנָתָן הַנָּבִיא וְשִׁמְעִי וְרֵעִי וְהַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר לְדָוִד לֹא הָיוּ עִם אֲדֹנִיָּהוּ: [...]: יא וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל בֵּת שָׁבַע אִם שְׁלֹמֹה לֵאמֹר הֲלוֹא שָׁמַעְתָּ כִּי מֶלֶךְ אֲדֹנִיָּהוּ בֶּן חַגִּית וְאֲדֹנִינוּ דָּוִד לֹא יָדָע: יב וְעַתָּה לְכִי אִיעָצֶךָ נָא עֲצָה וּמַלְטִי אֶת נַפְשֶׁךָ וְאֶת נַפְשׁ בְּנֶךָ שְׁלֹמֹה: יג לְכִי וּבֹאִי אֶל הַמֶּלֶךְ דָּוִד וְאָמַרְתְּ אֵלָיו הֲלֹא אִתָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ נִשְׁבַּעְתָּ לְאִמְתְּךָ לֵאמֹר כִּי שְׁלֹמֹה בְנֶךָ יִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא יֵשֵׁב עַל כִּסֵּאִי וּמִדּוּעַ מֶלֶךְ אֲדֹנִיָּהוּ [...]: כח וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֹּאמֶר קְרָאוּ לִי לְבֵת שָׁבַע וּתְבֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וּתַעֲמִד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: כט וַיֵּשְׁבַע הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר חִי ה' אֲשֶׁר פָּדָה אֶת נַפְשִׁי מִכָּל צָרָה: ל כִּי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לָךְ בַּה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כִּי שְׁלֹמֹה בְנֶךָ יִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא יֵשֵׁב עַל כִּסֵּאִי תַּחְתָּי כִּי כֵן אֶעֱשֶׂה הַיּוֹם הַזֶּה: (מלכים א א, ו-ל)

שאלה 5: בני ישראל כבנים סוררים

א. אחד הנביאים האשים את בני ישראל באומרו: "בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי: ידע שור קנהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן".

השאלה: מיהו הנביא? ציינו אחד מהפשעים שבהם הוא מאשים את ישראל.

התשובה: הנביא הוא ישעיהו. הוא מאשים את ישראל ב: משפט מוטה, אהבת שוחד, רדיפת שלמונים, רצח, חוסר התחשבות ביתום ובאלמנה. (כל אחת מהתשובות תתקבל כמלאה)

ב שמעו שמים והאזיני ארץ כי ה' דבר בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי: ג ידע שור קנהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן: [...] טז רחצו הזכר הסירו רע מעלליכם מנגד עיני חדלו הרע: יז למדו היטב דרשו משפט אשרו חמוץ שפטו יתום ריבו אלמנה: [...]: כא איכה היתה לזונה קריה נאמנה מלאתי משפט צדק ילין בה ועתה מרצחים: כב כספך היה לסיגים סבאך מהול במים: כג שריף סוררים וחברי גנבים כלו אהב שחד ורדף שלמנים יתום לא ישפטו וריב אלמנה לא יבוא אליהם: (ישעיהו א, ב-כג)

ב. לאדם מסוים נאמר: "לך רד כי שחת עמך [...]" ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם".

השאלה: מהו החטא שחטא העם, וכיצד האדם שבו מדובר שכנע את ה' לא לכלות את העם?

התשובה: החטא של העם הוא חטא עגל הזהב. האדם שבו מדובר הוא משה, אשר שכנע

את ה' לא לכלות את העם באומרו לו:

☐ מדובר בעמך אשר הוצאת ממצרים.

☐ מה יאמרו המצרים כשיוודע להם שעם העבדים הושמד במדבר?

☐ זכור את ברית אברהם, יצחק ויעקב.

ז וידבר ה' אל משה לך רד כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים: ח סרו מהר מן הדרך אשר צויתם עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו ויזבחו לו ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים: ט ויאמר ה' אל משה ראיתי את העם הזה והנה עם קשה ערף הוא: י ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול: יא ויחל משה את פני ה' אלהיו ויאמר למה ה' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בלח גדול וכיד חזקה: יב למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם להרג אתם בהרים ולכלתם מעל פני האדמה שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך: יג זכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם בך ותדבר אלהם ארבה את זרעכם ככוכבי השמים וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם ונחלו לעלם: יד וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו: (שמות לב, ז-יד)

שאלה 6: בנים ובנות שחושבים קצת אחרת

א. אדם מסוים אמר על אביו: "עכר אבי את הארץ ראו נא כי ארו עיני".

השאלה: מה ציווה האב על ישראל באותו אירוע, וכיצד הפר הבן את מצוות האב?

התשובה: האב, שאול, ציווה כי כל עוד ניטשת המלחמה בפלישתים לא יאכל העם דבר עד הערב. הבן, יונתן, הפר את הצו של אביו בכך שטעם מעט דבש.

כד ואיש ישׂראל נגש ביום ההוא ויאֵל שאול את העם לאמר ארור האיש אשר יאכל לחם עד הערב ונקמתי מאיבי ולא טעם כל העם לחם: כה וכל הארץ באו ביער ויהי דבש על פני השדה: כו ויבא העם אל היער והנה הלך דבש ואין משיג ידו אל פיו כי ירא העם את השבעה: כז ויִּונָתָן לא שמע בהשביע אביו את העם וישלח את קצה המטה אשר בידו ויטבל אותה ביערת הדבש וישב ידו אל פיו ותראנה (ותארכנה) עיניו: כח ויען איש מהעם ויאמר השבע השביע אביך את העם לאמר ארור האיש אשר יאכל לחם היום ויעף העם: כט ויאמר יִּונָתָן עכר אבי את הארץ ראו נא כי ארו עיני כי טעמתי מעט דבש הזה: (שמואל א יג כד-כט)

ב. אישה מסוימת ביקשה להציל משהו בניגוד למצוות אביה. תגובת אביה למעשה ההצלה הייתה: "למה ככה רמיתני?"

השאלה: מיהי האישה, וכיצד הצילה האישה את האדם הזה?

התשובה: האישה, מיכל, מילטה את דוד דרך חלון ביתה והסתירה את דבר בריחתו.

יא וישלח שאול מלאכים אל בית דוד לשמרו ולהמיתו בבקר ותגד לדוד מיכל אשתו לאמר אם אינך ממלט את נפשך הלילה מחר אתה מומת: יב ותרד מיכל את דוד בעד החלון וילך ויברח וימלט: יג ותקח מיכל את התרפים ותשם אל המטה ואת כביר העזים שמה מראשיתיו ותכס בבגד: (שמואל א יט, יא-יג)

ממלכתי-דתי - מערכון שלישי: אימהות וילדיהן

שאלה 7: אימהות וילדיהן

א. אישה מסוימת בירכה את בנה באומרה "ברוך בְּנִי לֵה", לאחר שסיפר לה כי לקח חלק מכספה.

השאלה: מיהו הבן, ולמה שימש חלק מהכסף שהוחזר?

התשובה: הבן הוא מכיהו. אמו נתנה את הכסף לצורך ליצירת פסל ומסכה.

א ויהי איש מהר אפרים ושמו מִיכָהוּ: ב ויאמר לאמו אֵלֶּף ומאה הכסף אשר לקח לה (ואתי) ואת אלית וגם אמרת בְּאָזְנִי הִנֵּה הכסף אתי אני לקחתיו ותאמר אמו ברוך בְּנִי לֵה: ג וישב את אֵלֶּף ומאה הכסף לאמו ותאמר אמו הקדש הקדשתי את הכסף לה' מִיָּדִי לְבְנִי לַעֲשׂוֹת פֶּסֶל ומסכה ועתה אֲשִׁיבֶנּוּ לָךְ: ד וישב את הכסף לאמו ותקח אמו מאתים כֶּסֶף ותתנהו לצורך ויעשהו פֶּסֶל ומסכה ויהי בבית מִיכָהוּ: (שופטים יז, א-ד)

ב. בנבואתו, נביא מסוים מנחם אישה בוכה באומרו "מָנְעִי קוֹלְךָ מִבְּכִי וְעֵינַיִךְ מִדְּמָעָה".

השאלה: הנביא המנבא את הנבואה, ומהי ההבטחה שהוא מוסיף לדברי הנחמה שלו?

התשובה: הנביא הוא ירמיה.

בדברי הנחמה הוא מבטיח:

- ☐ "כי יש שכר לפעולתך".
- ☐ "ושבו בנים לגבולם".
- ☐ "יש תקווה לאחריתך".
- ☐ "ושבו (הבנים) מארץ אויב".
- ☐ בני ישראל ישובו מהגלות.

יד כה אמר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים רַחֵל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהָ מֵאֲנָה לְהִנָּחַם עַל בְּנֵיהָ כִּי אֵינָנּוּ: (ס) טו כה אמר ה' מָנְעִי קוֹלְךָ מִבְּכִי וְעֵינַיִךְ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לַפְּעֻלָּתְךָ נָאִם ה' וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב: טז וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתְךָ נָאִם ה' וְשָׁבוּ בָנִים לְגִבּוֹלָם: (ירמיה לא, יד-טז)

שאלה 8: צער האם בגידול הבנים

א. אישה מסוימת נשלחה אל נביא בעניין בנה: "ובאת אליו הוא יגיד לך מה יהיה לנער".

השאלה: מיהי האישה, ואיזו נבואת תוכחה נמסרה לה במעמד הזה?

התשובה: האישה היא אשת ירבעם. הנביא מאשים:

- ☐ "לא היית כדוד עבדי [...] לעשות רק הישר בעיני".
- ☐ "ותלך ותעשה לך אלוהים אחרים".
- ☐ עשה את העגלים.
- ☐ חטא והחטיא את הרבים.

ב ויאמר ירבעם לאשתו קומי נא והשתפני ולא ידעו כי (אתי) את אשת ירבעם והלכת שלה הנה שם אחיה הנביא הוא דבר עלי למלך על העם הזה: ג ולקחת בידך עשרה לחם ונקדים ובקבוק דבש ובאת אליו הוא יגיד לך מה יהיה לנער: [...] ז לכי אמרי לירבעם כה אמר ה' אלהי ישראל יען אשר הרימתיך מתוך העם ואתנך נגיד על עמי ישראל: ח ואקרע את הממלכה מבית דוד ואתנה לך ולא היית כעבדי דוד אשר שמר מצותי ואשר הלך אחרי בכל לבבו לעשות רק הישר בעיני: ט ותרע לעשות מכל אשר היו לפניך ותלך ותעשה לך אלהים אחרים ומסכות להקעיסני ואתי השלכת אחרי גוף: (מלכים א יד, ב-ט)

ב. חוליו של ילד תואר באופן זה: "ויהי חליו חזק מאד עד אשר לא נותרה בו נשמה".

השאלה: מיהי אמו של החולה, ומה אירע לו בהמשך?

התשובה: האם היא האלמנה מצרפת. בהמשך:

- ☐ אליהו הנביא הקיח את הילד.
- ☐ אליהו התמודד על הילד שלוש פעמים.
- ☐ אליהו התפלל לה' שהילד יחזור לחיים.
- ☐ אליהו ביקש מה': תשב נא נפש הילד הזה אל קרבו.

יז ויהי אחר הדברים האלה חלה בן האשה בעלת הבית ויהי חליו חזק מאד עד אשר לא נותרה בו נשמה: יח ותאמר אל אליהו מה לי ולך איש האלהים באת אלי להזכיר את עוני ולהמית את בני: יט ויאמר אליה תני לי את בנך ויקחהו מחיקה ויעלהו אל העליה אשר הוא יושב שם וישכבהו על מטתו: כ ויקרא אל ה' ויאמר ה' אלהי הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה הרעות להמית את בנה: כא ויתמדד על הילד שלש פעמים ויקרא אל ה' ויאמר ה' אלהי תשב נא נפש הילד הזה על קרבו: כב וישמע ה' בקולו אליהו ותשב נפש הילד על קרבו ויחי: כג ויקח אליהו את הילד וירדהו מן העליה הביתה ויתנהו לאמו ויאמר אליהו ראי חי בנך: (מלכים א יז, יז-כג)

א. אישה מסוימת פנתה אל בנה וביקשה "לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים טבים".

השאלה: מיהו הבן, ומדוע ביקשה ממנו האם להביא שני גדיי עזים?

התשובה: הבן הוא יעקב. שני גדיי העזים נועדו: להכנת מאכל לאב (יצחק), ולהכנת מלבוש מעורם לכיסוי גופו של יעקב.

ח ועתה בני שמע בקלי לאשר אני מצוה אתך: ט לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים טבים ואעשה אתם מטעמים לאבך כאשר אהב: י והבאת לאבך ואכל בעבר אשר יברכך לפני מותו: יא ויאמר יעקב אל רבקה אמו הן עשו אחי איש שער ואנכי איש חלק: יב אולי ומשני אבי והייתי בעיניו כמתענת והבאתי עלי קללה ולא ברכה: יג ותאמר לו אמו עלי קללתך בני אך שמע בקלי ולך קח לי: יד וילך ויקח ויבא לאמו ותעש אמו מטעמים כאשר אהב אביו: טו ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדל החמדת אשר אהב בבית ותלבש את יעקב בנה הקטן: טז ואת ערתי גדיי העזים הלבשה על ידי ועל חלקת צואריו: יז ותתן את המטעמים ואת הלחם אשר עשתה ביד יעקב בנה: (בראשית כז, ח-יז)

ב. אישה מסוימת שהתבקשה להתחפש נשלחה אל המלך ואמרה לו: "אבל אשה אלמנה אני וימת אישי".

השאלה: מי שלח את האישה אל המלך, ובאילו אמצעים היא התבקשה לשנות את זהותה?

התשובה: יואב הוא אשר שלח את האישה אל המלך.

האמצעים לשינוי זהותה של האישה:

☐ "התאבלי נא" (התנהגות כאישה המתאבלת על מת).

☐ "ולבשי נא בגדי אבל".

☐ "ואל תסוכי שמן".

א וידע יואב בן צריה כי לב המלך על אבשלום: ב וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה ויאמר אליה התאבלי נא ולבשי נא בגדי אבל ואל תסוכי שמן והיית כאשה זה ימים רבים מתאבלת על מת: ג ובאת אל המלך ודברת אליו כדבר הזה וישם יואב את הדברים בפיה: ד ותאמר האשה התקעית אל המלך ותפל על אפיה ארצה ותשתחו ותאמר הושעה המלך: (ו) ה ויאמר לה המלך מה לך ותאמר אבל אשה אלמנה אני וימת אישי: ז ולשפחתך שני בנים וינצו שניהם בשדה ואין מציל ביניהם ויכו האחד את האחד וימת אתו: (שמואל ב יד, א-ו)

ממלכתי-דתי - מערכון רביעי: אחים

שאלה 10: אחים עוזרים זה לזה

א. אדם מסוים יצא בהכרזה: "אֲשֶׁר יִכֶּה אֶת קְרִיַּת סֹפֶר וּלְכָדָה וְנִתַּתִּי לוֹ אֶת [...] בְּתִי לְאִשָּׁה", ואחיו הוא זה אשר קיים את התנאי.

השאלה: מיהם האחים שהכתוב מתייחס אליהם, ומה ביקשה הבת מאביה?

התשובה: האחים הם כלב בן יפונה ועתניאל בן קנז (אחים מאותה אם). הבת, עכסה, ביקשה שדה מבורך במים. (גם תשובות כמו: גולות מים, גולות עליות וגולות תחתיות, ייחשבו לתשובות נכונות)

יא וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם אֶל יוֹשְׁבֵי דְבִיר וְשָׁם דְּבִיר לְפָנִים קְרִיַּת סֹפֶר: יב וַיֹּאמֶר כָּלֵב אֲשֶׁר יִכֶּה אֶת קְרִיַּת סֹפֶר וּלְכָדָה וְנִתַּתִּי לוֹ אֶת עֶכְסָה בְּתִי לְאִשָּׁה: יג וַיֵּלְכָדָה עֵתְנִיָּאל בֶּן קִנְז אֶחִי כָלֵב הַקָּטָן מִמֶּנּוּ וַיֵּתֵן לוֹ אֶת עֶכְסָה בְּתוֹ לְאִשָּׁה: יד וַיְהִי בְּבֹאָהָ וְתַסִּיתָהּ: לְשֹׂאֵל מֵאֵת אָבִיהָ הִשְׁדָּה וַתַּצְנַח מֵעַל הַחֲמוֹר וַיֹּאמֶר לָהּ כָּלֵב מָה לָּךְ: טו וַתֹּאמֶר לוֹ הִבֵּה לִי בִרְכָה כִּי אֶרֶץ הַנֶּגֶב נִתְּנָה וְנִתְּנָה לִי גֹלֶת מִיָּם וַיֵּתֵן לָהּ כָּלֵב אֶת גֹּלֶת עֲלִית וְאֶת גֹּלֶת תַּחְתִּית: (שופטים א, יא-טו)

ב. אדם מסוים נצטווה להביא מזון לאחיו שיצאו לקרב: "קַח נָא לְאַחֶיךָ אִפְתַּת הַקְּלִיא הַזֶּה וְעֲשֵׂהָ לָחֶם הַזֶּה וְהָרֹץ הַמִּמְחָה לְאַחֶיךָ".

השאלה: מיהו מביא המזון, ומה הייתה תגובת אחיו הגדול בשמעו שאחיו הקטן מתעניין בנעשה במלחמה?

התשובה: מביא המזון הוא דוד. אחיו הגדול (אליאב) גער בו באומרו לו:

☐ לָמָּה זֶה יֵרְדָּתָּ וְעַל מִי נְטָשְׁתָּ מַעַט הַצֹּאן הַהֵנָּה בַּמִּדְבָּר.

☐ אֲנִי יָדַעְתִּי אֶת זִדְדָךְ וְאֶת רָע לִבְבְּךָ כִּי לְמַעַן רְאוֹת הַמִּלְחָמָה יֵרְדָּתָּ.

טז וַיֵּגֶשׁ הַפְּלִשְׁתִּי הַשָּׂכָם וְהָעָרֵב וַיִּתְּצוּ אַרְבָּעִים יוֹם: (פ) יז וַיֹּאמֶר יוֹשִׁי לְדָוִד בְּנוֹ קַח נָא לְאַחֶיךָ אִפְתַּת הַקְּלִיא הַזֶּה וְעֲשֵׂהָ לָחֶם הַזֶּה וְהָרֹץ הַמִּמְחָה לְאַחֶיךָ: יח וְאֶת עֲשֶׂרֶת חֲרָצֵי הַחֶלֶב הָאֵלֶּה תָּבִיא לְשֵׁר הָאֵלֶף וְאֶת אַחֶיךָ תַּפְקִיד לְשִׁלּוֹם וְאֶת עֲרֵבְתָם תַּקַּח: [...] כח וַיִּשְׁמַע אֱלִיאָב אֶחָיו הַגָּדוֹל בְּדַבְּרוֹ אֶל הָאֲנָשִׁים וַיַּחֲרֹץ אֶף אֱלִיאָב בְּדָוִד וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה יֵרְדָּתָּ וְעַל מִי נְטָשְׁתָּ מַעַט הַצֹּאן הַהֵנָּה בַּמִּדְבָּר אֲנִי יָדַעְתִּי אֶת זִדְדָךְ וְאֶת רָע לִבְבְּךָ כִּי לְמַעַן רְאוֹת הַמִּלְחָמָה יֵרְדָּתָּ: (מלכים א יז, טז-יח, כח)

שאלה 11: אחוות אחים

א. לאדם שסירב לעשות שליחות חשובה הובטחה עזרה מאחיו: "וגם הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמח בלב".

השאלה: מה הייתה השליחות שנצטווה אותו אדם לבצע, ומדוע סירב אותו אדם לבצע את שליחותו?

התשובה: האדם שהתבקש לבצע את השליחות, משה, נצטווה:

☐ לדבר אל פרעה שישחרר את העם	☐ מי אנוכי כי אלך אל פרעה
☐ לעשות אותות לעיני העם ולשכנעו	☐ אחרים טובים ממני (שלח
☐ לצאת ממצרים	☐ נא ביד תשלח)
☐ להוציא את ישראל ממצרים	☐ העם לא יאמין לי
☐ משה סירב בטענות שונות:	☐ לא איש דברים אנוכי
☐ כבוד פה וכבוד לשון אנוכי	

יג ויאמר בי אדני שלח נא ביד תשלח: יד וימר אף ה' במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמח בלב: טו ודברת אליו ושמעת את הדברים בפיו ואנכי אהיה עם פיר ועם פיהו והוריתי אתכם את אשר תעשון: טז ודבר הוא לך אל העם והיה הוא יהיה לך לפה ואתה תהיה לו לאלהים: יז ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האות: (שמות ד, יג-יז)

ב. שבעה אחים נהגו לכבד את אחיותיהם: "והלכו בניו ועשו משתה [...] ושלחו וקראו לשלשת אחיותיהם לאכל ולשתות עמם".

השאלה: מי היה אביהם של הבנים והבנות האלה, ומהו המעשה שעשה אביהם למענם?

התשובה: האב הוא איוב. פעם בשבוע העלה איוב עולות כמספר ילדיו, ובכך קיווה לכפר על כל חטא שאולי חטאו בניו ובנותיו.

א איש היה בארץ עוץ איוב שמו והיה האיש ההוא תם וישר וירא אלהים וסר מרע: ב ויולדו לו שבעה בנים ושלוש בנות: ג ויהי מקנהו שבעת אלפי צאן ושלשת אלפי גמלים וחמש מאות צמד בקר וחמש מאות אתונות ועבדה רבה מאד ויהי האיש ההוא גדול מכל בני קדם: ד והלכו בניו ועשו משתה בית איש יומו ושלחו וקראו לשלשת אחיותיהם לאכל ולשתות עמם: ה ויהי כי הקיפו ימי המשתה וישלח איוב ויקדשם והשכים בבקר והעלה עלות מספר כלם כי אמר איוב אולי חטאו בני ובכרו אלהים בלבבם ככה יעשה איוב כל הימים: (איוב א, א-ה)

שאלה 12: אחים בשיתוף פעולה

א. מסופר על שני אחים: "ויבאו הבית והוא שכב על מטתו בחדר משכבו ויפהו וימתהו ויסירו את ראשו".

השאלה: מיהם האחים, ואת מי הם הרגו?

התשובה: האחים הם רכב ובענה הבארותיים; הם הרגו את איש-בשת בן שאול.

ב וישני אנשים שרי גדודים היו בן שאול שם האחד בענה ושם השני רכב בןי רמון הבארותי מבני בנימן כי גם בארות תחשב על בנימן: ג ויבחרו הבארותים גת'מה ויהיו שם גרים עד היום הזה: (ו) ד וליהונתן בן שאול בן נכה רגלים בן חמש שנים היה בבא שמעת שאול ויהונתן מיזרעאל ותשאהו אמנתו ותנס ויהי בחפזה לנוס ויפל ויפסס ושמו מפילבשת: ה וילכו בני רמון הבארותי רכב ובענה ויבאו כחם היום אל בית איש בשת והוא שכב את משכב הצהרים: ו והנה באו עד תוך הבית לקחי חטים ויפהו אל החמש ורכב ובענה אחיו נמלטו: ז ויבאו הבית והוא שכב על מטתו בחדר משכבו ויפהו וימתהו ויסירו את ראשו ויקחו את ראשו וילכו דרך הערבה כל הלילה: ח ויבאו את ראש איש בשת אל דוד חברון ויאמרו אל המלך הנה ראש איש בשת בן שאול איבך אשר בקש את נפשך ויתן ה' לאדני המלך נקמות היום הזה משאול ומזרעו: (שמואל ב ד, ב-י)

ב. בשיתוף פעולה בין אחים מנהיגים בקרב הוסכם כי "אם תחזק ארם ממני והיתה לי לישועה ואם בני עמון יחזקו ממך והלכתי להושיע לך".

השאלה: מיהם האחים, ומהי הסיבה שבגללה נלחמו ישראל נגד בני עמון?

התשובה: האחים הם יואב ואבישי. בני עמון השפילו את חיילי דוד שנשלחו לנחם את בני עמון, חתכו את זקנם ואת בגדיהם בחצי. (אזכור אחד הפרטים - חיתוך הזקן או חיתוך הבגדים - יתקבל כתשובה מלאה)

ד ויקח חנן את עבדי דוד ויגלח את חצי זקנם ויכרת את מדויהם בחצי עד שתותיהם וישלחם: [...] יא ויאמר אם תחזק ארם ממני והיתה לי לישועה ואם בני עמון יחזקו ממך והלכתי להושיע לך: יב חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי אלהינו וה' יעשה הטוב בעינינו: יג ויגש יואב והעם אשר עמו למלחמה בארם וינסו מפניו: יד ובני עמון ראו כי נס ארם וינסו מפני אבישי ויבאו העיר וישב יואב מעל בני עמון ויבא ירושלם: (שמואל ב י, ד, יא-יד)

חידון התנ"ך לנוער התשע"ו

שלב ב

תשבצים

בשלב הזה יוצג לכל מתמודד ומתמודדת תשבץ ובו 4 שאלות קצרות.

בכל שאלה - תשובה נכונה תזכה את המתמודד/ת ב-5 נקודות.

בשלב הזה אפשר לצבור עד 20 נקודות.

כל רמז שיינתן יגרע מניקוד השאלה 2 נקודות.

הזמן המוקצה: 45 שניות.

ממלכתי - תשבץ 1:

הגדרות:

1. נביא שנרצח בידי יהויקים מלך יהודה. (6)

התשובה: אוריהו

וַיֵּצֵאוּ אֶת אֲוִרְיָהוּ מִמִּצְרַיִם וַיְבֹאֵהוּ אֶל הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים וַיְכַהֵן בְּחֶרֶב וַיִּשְׁלַח אֶת נְבִלְתּוֹ אֶל קִבְרֵי בְנֵי הָעָם: (ירמיהו כו, כג)

2. מנהיג אשר עמד "לפני כל העדה" ונאמר עליו: "איש אשר רוח בו". (5)

התשובה: יהושע

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קַח לְךָ אֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נּוּן אִישׁ אֲשֶׁר רֹחַ בּוֹ וְסָמַכְתָּ אֶת יָדְךָ עָלָיו: (במדבר כז, יח)

3. נהר גן העדן, "הסובב את כל ארץ כוש". (5)

התשובה: גיחון

וְשֵׁם הַנָּהָר הַשֵּׁנִי גִיחֹן הוּא הַסּוֹבֵב אֶת כָּל אֶרֶץ כּוּשׁ: (בראשית ב, יג)

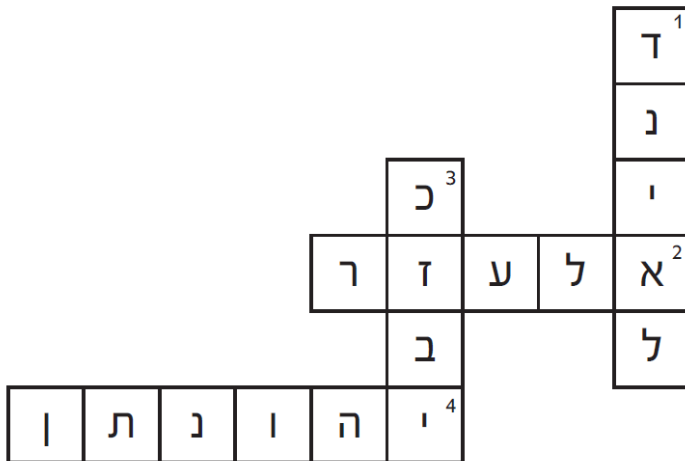
4. האישה האהובה ביותר על המלך רחבעם. (4)

התשובה: מעכה (בת אבשלום)

וַיָּאָהֵב רְחַבְעָם אֶת מַעֲכָה בַת אֲבִשְׁלֹם מִכָּל נָשָׁיו וּפִילֵגְשָׁיו כִּי נָשִׁים שָׂמוּנָה עָשְׂרָה נָשָׂא וּפִילֵגְשִׁים שְׁשִׁים וַיֻּלְּדוּ עֲשָׂרִים וּשְׂמוּנָה בָנִים וְנָשִׁים בָּנוֹת: (דברי הימים ב יא, כא)

ממלכתי - תשבץ 2:

2

הגדרות:

1. סופר לו על בואו של "שר יון".
(5)

התשובה: דניאל

ויאמר הידעת למה באתי אליך ועתה אשוב להלחם עם שר פרס ואני יוצא והנה שר יון בא:
(דניאל י, כ)

2. הוא הכוהן הגדול בתקופת יהושע בן נון. (5)

התשובה: אלעזר (יתקבל גם: פנחס)

ואלה אשר נחלו בני ישראל בארץ כנען אשר נחלו אותם אלעזר הכהן ויהושע בן נון וראשי
אבות המטות לבני ישראל: (יהושע יד, א)

3. היא "בת נשיא מדין [...] המקה ביום המגפה [...]". (4)

התשובה: כזבי

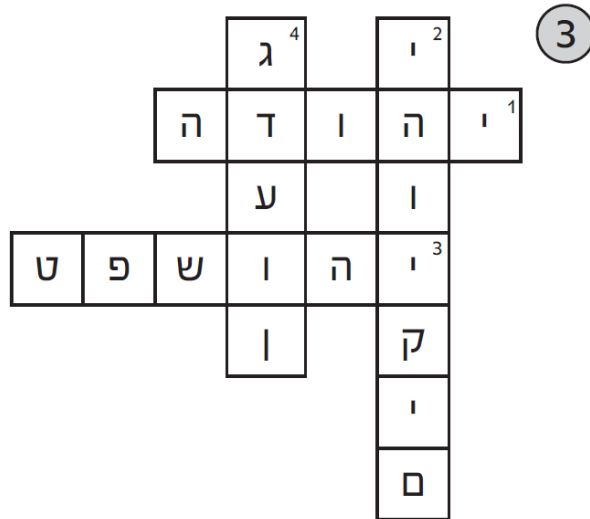
פי צררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור ועל דבר קזבי בת נשיא מדין
אחתם המקה ביום המגפה על דבר פעור: (במדבר כה, יח)

4. הוא ובניו "היו כהנים לשבט הדני". (6)

התשובה: יהונתן

ויקמו להם בני דן את הפסל ויהונתן בן גרשם בן מנשה הוא ובניו היו כהנים לשבט הדני
עד יום גלות הארץ: (שופטים יח, ל)

ממלכתי - תשבץ 3:

הגדרות:

1. עליו נאמר: "חכלילי עינים מין ולבן שנים מחלב". (5)

התשובה: יהודה

יהודה אתה יודוך אחיך ידך בערף איבך ישתחוו לך בני אביר: [...]: חכלילי עינים מין ולבן שנים מחלב: (בראשית מט, ח, יב)

2. התחמם באח בחורף בחייו, והתבשר שיהיה ל"קרח בלילה" במותו. (7)

התשובה: יהויקים

והמלך יושב בית החורף בחדש התשיעי ואת האח לפניו מבערת: [...]: לכן זה אמר ה' על יהויקים מלך יהודה לא יהיה לו יושב על כסא דוד ונבלתו תהיה משלכת לחרב ביום ולקרח בלילה: (ירמיה לו, כב, ל)

3. בתקופתו של המלך הזה היה "פחד ה' על כל ממלכות הארצות". (6)

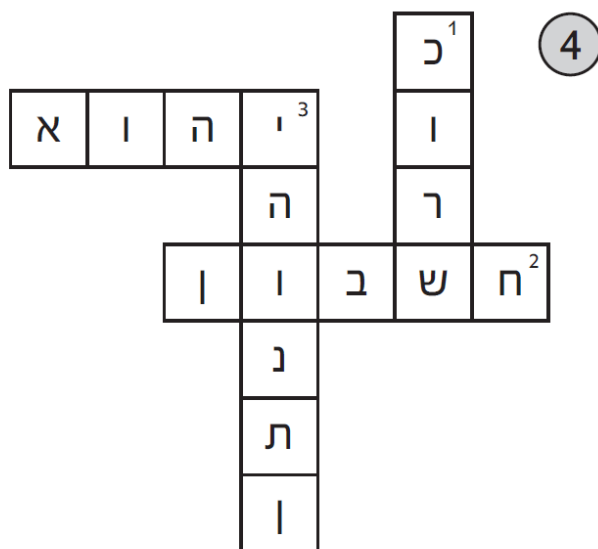
התשובה: יהושפט

והי' פחד ה' על כל ממלכות הארצות אשר סביבות יהודה ולא נלחמו עם יהושפט: (דברי הימים ב יז, י)

4. ממנו ביקשו: "משל בנו גם אתה גם בנך גם בן בנך". (5)

התשובה: גדעון

ויאמרו איש ישראל אל גדעון משל בנו גם אתה גם בנך גם בן בנך כי הושעתנו מיד מדן: (שופטים ח, כב)

ממלכתי - תשבץ 4:

הגדרות:

1. על מלך זה נאמרה הנבואה: "אני לפניך אלה וְהַדּוּרִים אוֹשֵׁר (אִישׁר)". (4)

התשובה: כורש (הנבואה ניתנה לישעיהו)

כה אמר ה' למשיחו לְכוֹרֶשׁ אֲשֶׁר הִחַזְקֹתִי בִימֵינוּ לְרֹד לְפָנָיו גּוֹיִם וּמִתְנִי מַלְכִּים אֶפְתָּח לְפָתַח לְפָנָיו דְּלֹתַיִם וְשַׁעֲרִים לֹא יִסְגְּרוּ: אֲנִי לְפָנֶיךָ אֵלֶּה וְהַדּוּרִים אוֹשֵׁר (אִישׁר) דְּלֹתוֹת נְחוּשָׁה אֲשַׁבֵּר וּבְרִיטִי בְרָזָל אֲגַדֵּעַ: (ישעיהו מה, א-ב)

2. היא "עיר סיון מלך האמרי". (5)

התשובה: חשבון

כי חֲשָׁבוֹן עִיר סִיּוֹן מֶלֶךְ הָאֲמֹרִי הוּא וְהוּא נִלְחַם בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרֹאשׁוֹן וַיִּקַּח אֶת כָּל אֶרְצוֹ מִיָּדוֹ עַד אֲרֹנָן: (במדבר כא, כו)

3. (מאונך) הוא הסופר שאת ביתו הפכו לבית כלא ושם אסרו את ירמיהו. (6)

התשובה: יהונתן

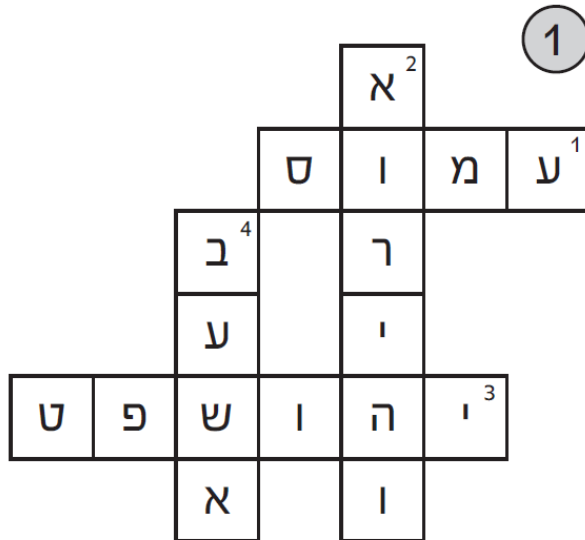
וַיִּקְצְפוּ הַשָּׂרִים עַל יִרְמְיָהוּ וְהָכּוּ אֹתוֹ וְנָתְנוּ אוֹתוֹ בֵּית הָאֲסוּר בֵּית יְהוֹנָתָן הַסֹּפֵר כִּי אֹתוֹ עָשׂוּ לְבֵית הַכֶּלֶא: (ירמיהו לז, טו)

3. (מאוזן) מיהו הנביא שהאשים את יהושפט: "הֲלָרָשָׁע לַעְזֹר וּלְשָׁנָאִי ה' תִּתְּקֶהּ". (4)

התשובה: יהוא (בן חנני)

וַיֵּצֵא אֶל פָּנָיו יְהוּא בֶן חֲנָנִי הַחֹזֶה וַיֹּאמֶר אֶל הַמֶּלֶךְ יְהוֹשָׁפָט הֲלָרָשָׁע לַעְזֹר וּלְשָׁנָאִי ה' תִּתְּקֶהּ וּבִזְזָתָה עָלֶיךָ קֶצֶף מִלִּפְנֵי ה': (דברי הימים ב יט, ב)

ממלכתי-דתי - תשבץ 1:

הגדרות:

1. בדבריו מכונה ה' "יוצר הרים". (4)

התשובה: עמוס

כִּי הִנֵּה יוֹצֵר הָרִים וּבֹרֵא רוּחַ וּמַגִּיד לָאָדָם מֶה שְׁחֹ עָשָׂה שְׁחַר עֵיפָה וְדֹרֶךְ עַל בְּמַתִּי אֶרֶץ ה' אֱלֹהֵי צְבָאוֹת שְׁמוֹ: (עמוס ד', יג)

2. נביא מקריית יערים (6)

התשובה: אוריהו

וַיִּשְׁמַע הַמֶּלֶךְ יְהוֹשִׁיָּהּ וְכָל גְּבוּרָיו וְכָל הַשָּׂרִים אֶת דְּבָרָיו וַיִּבְקֹשׁ הַמֶּלֶךְ הַמִּיתוֹ וַיִּשְׁמַע אֹרִיָּהוּ וַיֵּרָא וַיִּבְרַח וַיָּבֹא מִצֻּרִים: וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ יְהוֹשִׁיָּהּ אֲנָשִׁים מִצֻּרִים אֶת אֶלְנָתָן בֶּן עֲקָבוֹר וְאֲנָשִׁים אֲתָוֹ אֶל מִצְרָיו: וַיִּצְיָאוּ אֶת אֹרִיָּהוּ מִמִּצְרָיו וַיִּבְאֵהוּ אֶל הַמֶּלֶךְ יְהוֹשִׁיָּהּ וַיִּפְּחוּ בְּחֶרֶב וַיִּשְׁלַח אֶת נְבִלְתּוֹ אֶל קִבְרֵי בְנֵי הָעָם: (ירמיהו כו, כא-כג)

3. "וַיִּתֵּן נְצִיבִים בְּאֶרֶץ יְהוּדָה". (6)

התשובה: יהושפט

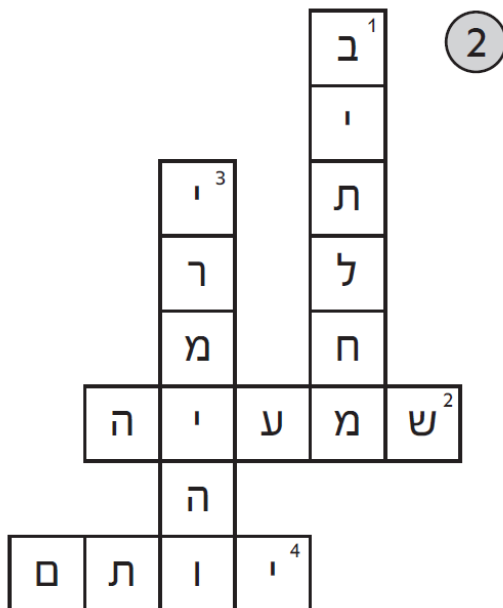
וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט בְּנֵה תַחְתָּיו וַיִּתְחַזַּק עַל יִשְׂרָאֵל: וַיִּתֵּן חֵיל בְּכָל עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת וַיִּתֵּן נְצִיבִים בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וּבְעָרֵי אֶפְרַיִם אֲשֶׁר לְכַד אָסָא אָבִיו: (דברי הימים ב' יז, א-ב)

4. עליו נאמר "וַיִּשְׁבֹּת אֶת מְלָאכְתּוֹ". (4)

התשובה: בעשא

וַיְהִי כִשְׁמַע בַּעֲשָׂא וַיַּחְדֵּל מִבְּנוֹת אֶת הָרְמָה וַיִּשְׁבֹּת אֶת מְלָאכְתּוֹ: (דברי הימים ב' טז, ה)

ממלכתי-דתי - תשבץ 2:

הגדרות:

1. שם נקבר עשהאל. (3, 3)

התשובה: בית לחם

וישאו את עשהאל ויקברו בקבר אביו אשר בית לחם וילכו כל הלילה יואב ואנשיו ויאר להם בקברו: (שמואל ב ב, לב)

2. עליו נאמר "לא אלהים שלחו". (5)

התשובה: שמעיה

ואני באתי בית שמעיה בן דליה בן מהיטבאל והוא עצור ויאמר נועד אל בית האלהים אל תוך ההיכל ונסגרה דלתות ההיכל כי באים להרגך ולילה באים להרגך: ואמרה האיש כמוני יברח ומי כמוני אשר יבא אל ההיכל וסי לא אבוא: ואפירה והנה לא אלהים שלחו כי הנבואה דבר עלי וטוביה וסנבלט שקרו: (נחמיה ו, י-יב)

3. בדבריו מכונה ה' "רב העלילה". (6)

התשובה: ירמיהו

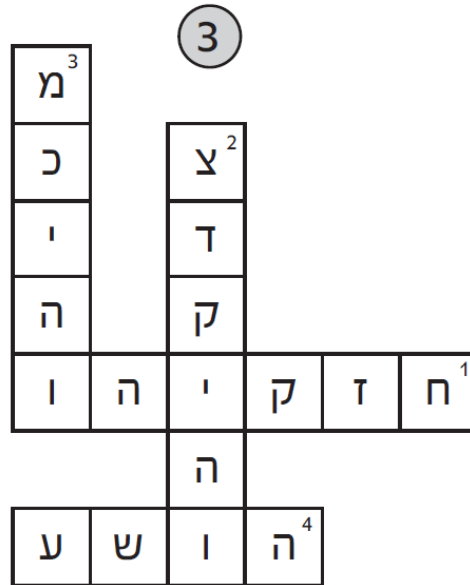
גדל העצה ורב העלילה אשר עיניך פקחות על כל דרכי בני אדם לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו: (ירמיהו לב, יט)

4. עליו נאמר שהוא "שפט את עם הארץ". (4)

התשובה: יותם

וינגע ה' את המלך ויהי מצרע עד יום מתו וישב בבית החפשיית ויותם בן המלך על הבית שפט את עם הארץ: (מלכים ב טו, ה)

ממלכתי-דתי - תשבץ 3:

הגדרות:

1. נשאל "מה אמרו האנשים האלה". (6)

התשובה: חזקיהו

ויבא ישעיהו הנביא אל המלך חזקיהו ויאמר אליו מה אמרו האנשים האלה ומאין יבאו אליך ויאמר חזקיהו מארץ רחוקה באו מבבל: (מלכים ב כ, יד)

2. "המלך יושב בשער בנימן" - מיהו המלך? (6)

התשובה: צדקיהו

ויאמר המלך צדקיהו הנה הוא בידכם כי אין המלך יוכל אתכם דבר: ויקחו את ירמיהו וישלכו אותו אל הבור מלכיהו בן המלך אשר בחצר המטרה וישלחו את ירמיהו בחבלים ובבור אין מים כי אם טיט ויטבע ירמיהו בטיט: וישמע עבד מלך הכושי איש סריס והוא בבית המלך כי נתנו את ירמיהו אל הבור והמלך יושב בשער בנימן: (ירמיהו לח, ה-ז)

3. אדם זה סיפר לשרים על תוכן ספרו של ירמיהו (5) (ח)

התשובה: מכיהו

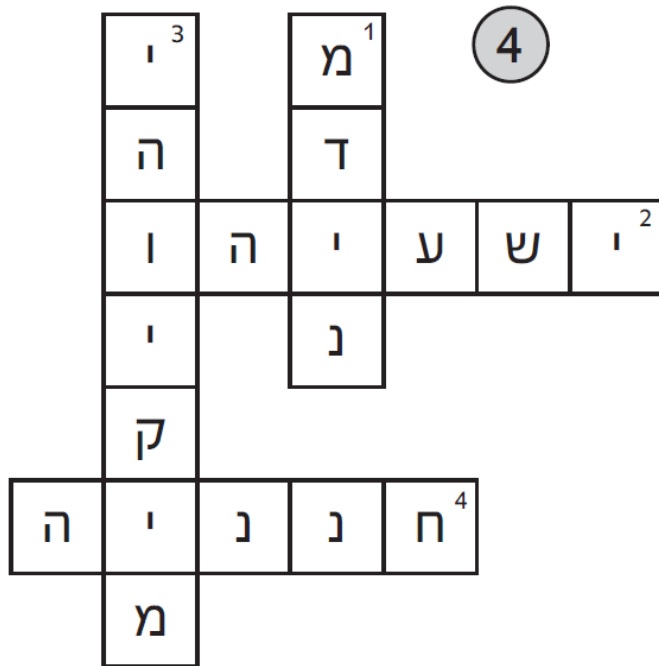
וישמע מכיהו בן גמריהו בן שפן את כל דברי ה' מעל הספר [...] ויגד להם מכיהו את כל הדברים אשר שמע בקרא ברוך בספר באזני העם: (ירמיהו לו, יא-יג)

4. ניבא פורענות לחוטאים ואמר שהם יהיו "כעשן מארבה". (4)

התשובה: הושע

לכן יהיו כענן בקר וכטל משכים הלק כמץ יסער מגרן וכעשן מארבה: (הושע יג, ג)

ממלכתי-דתי - תשבץ 4:

הגדרות:

1. בני העם הזה נסו "עד בית השטה". (4)

התשובה: מדין

ויתקעו שלש מאות השופרות וישם ה' את חרב איש ברעהו ובכל המחנה וינס המחנה עד בית השטה צררתה עד שפת אבל מחולה על טבת: ויצעק איש ישראל מנפתלי ומן אשר ומן כל מנשה וירדפו אחרי מדין: (שופטים ז, כב)

2. בדבריו מכונה ה' "אל מסתתר". (6)

התשובה: ישעיהו

אכן אתה אל מסתתר אלהי ישראל מושיע: (ישעיהו מה, טו)

3. מלך שבימיו "קראו צום לפני ה' כל העם בירושלם". (7)

התשובה: יהויקים

ויהי בשנה החמשית ליהויקים בן יאשיהו מלך יהודה בחדש התשעי קראו צום לפני ה' כל העם בירושלם וכל העם הבאים מערי יהודה בירושלם: (ירמיהו לו, ט)

4. הוא "שר הבירה". (5)

התשובה: חנניה

ואצוה את חנני אחי ואת חנניה שר הבירה על ירושלם כי הוא כאיש אמת וגרא את האלהים מרבים: (נחמיה ז, ב)

חידון התנ"ך לנוער התשע"ו

שלב ג

ראש בראש

בשלב הזה יענו המתמודדים על שאלות שיישאלו לסירוגין.

10 שאלות לכל מתמודד ומתמודדת.

בכל שאלה - תשובה נכונה תזכה את המתמודד/ת ב-2 נקודות.

סך הכול ניתן לצבור בשלב הזה עד 20 נקודות.

בסיום השלב - אם לא תהיה הכרעה, יישאלו שאלות עד להכרעה.

כל צמד שאלות הוא סיבוב אחד של שאלות לשני מתמודדים/ות.

הזמן למענה: מידי

ממלכתי - בנושא: ישראל ומשפחות העמים

צמד ראשון: העמים בנבואות הנחמה

1. בנבואה של מי נאמר: "והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלהי יעקב וירנו מדרכיו ונלכה בארחתיו?"

תשובה: בנבואת ישעיהו (מיכה אינו בחומר החידון)

והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלהי יעקב וירנו מדרכיו ונלכה בארחתיו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלם: (ישעיהו ב, ג)

2. בנבואתו של מי נאמר: "שמעו דבר ה' גוים והגידו באיים ממרחק [...] כי פדה ה' את יעקב וגאלו מיד חזק ממנו?"

תשובה: בנבואת ירמיהו

שמעו דבר ה' גוים והגידו באיים ממרחק ואמרו מזרה ישראל יקבצנו ושמרו פרעה עדרו כי פדה ה' את יעקב וגאלו מיד חזק ממנו: (ירמיהו לא, ט-י)

צמד שני: אמונה בקרב הגויים

1. מיהו בן העם הזר שאמר: "כל ממלכות הארץ נתן לי ה' אלהי השמים?"

תשובה: כורש (מלך פרס)

כה אמר כרש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי ה' אלהי השמים והוא פקד עלי לבנות לו בית בירושלם אשר ביהודה: (עזרא א, ב)

2. מיהם הנוכרים שסופר עליהם: "וייראו האנשים יראה גדולה את ה' ויזבחו זבח לה' ויידרו נדרים?"

תשובה: המלחים בספר יונה

ויקראו אל ה' ויאמרו אנה ה' אל נא נאבדה בנפש האיש הזה ואל תתן עלינו דם נקיא כי אתה ה' כאשר חפצת עשית: וישאו את יונה ויטלוהו אל הים ויעמד הים מזעפו: וייראו האנשים יראה גדולה את ה' ויזבחו זבח לה' ויידרו נדרים: (יונה א, יד-טז)

צמד שלישי: אמונה באלוהי ישראל בקרב עמים אחרים

1. בן עם אחר שהודה: "הנה נא ידעתי כי אין אלהים בכל הארץ כי אם ב'ישראל'".

תשובה: נעמן (שר צבא מלך ארם)

וישב אל איש האלהים הוא וכל מחנהו ויבא ויעמד לפניו ויאמר הנה נא ידעתי כי אין אלהים בכל הארץ כי אם ב'ישראל' ועתה קח נא ברכה מאת עבדך: (מלכים ב ה, טו)

2. בן עם אחר שדרש את איש האלוהים ושאל: "האֵתִיָּה מִחֲלִי זֶה?"

תשובה: בן הדד (מלך ארם)

ויבא אלישע דמשק וכן הדד מלך ארם חלה ויגד לו לאמר בא איש האלהים עד הנה: ויאמר המלך אל חזהאל קח בידך מנחה ולך לקראת איש האלהים ודרשֶׁתָּ אֶת ה' מאותו לאמר האֵתִיָּה מִחֲלִי זֶה: (מלכים ב ח, טז-ח)

צמד רביעי: שושלות העמים

1. "ואלה תולדות בני נח שם חם ונֶפֶת". למי מבניו של נח משתייך "נֶפֶת"?

תשובה: ליפת

בני יֶפֶת גֹּמֶר וּמֶגֶוֹחַ וּמִדְיָ וְעֵוֹן וְתִבְלִי וּמִשְׁכָּךְ וְתִירִס: (בראשית י, ב)

2. "ואלה תולדות בני נח שם חם ונֶפֶת". למי מבניו של נח משתייך "אשור"?

תשובה: לשם

בני שֵׁם עִילָם וְאַשּׁוּר וְאַרְפַּכְשָׁד וְלוּד וְאַרְם: (בראשית י, כב)

צמד חמישי: פשעי העמים

1. "על שלשה פשעי [...] ועל ארבעה לא אשיבנו". איזו ממלכה האשים הנביא: "על דושם בחרצות הברזל את הגלעד?"

תשובה: דמשק (ארם)

כה אמר ה' על שלשה פשעי דמשק ועל ארבעה לא אשיבנו על דושם בחרצות הברזל את הגלעד: (עמוס א, ג)

2. "על שלשה פשעי [...] ועל ארבעה לא אשיבנו". איזו ממלכה האשים הנביא: "על רדפו בחרב אחיו ושחת רחמיו [...]"?

תשובה: אדום

כה אמר ה' על שלשה פשעי אדום ועל ארבעה לא אשיבנו על רדפו בחרב אחיו ושחת רחמיו ויטרף לעד אפו ועברתו שמרה נצח: (עמוס א, יא)

צמד שישי: מתחים בין ישראל לעמים

1. מיהו בן העם הזר אשר לעג לאיש מִיִּשְׂרָאֵל באומרו: "לכה אלי ואתנה את בשרך לעוף השמים ולבהמת השדה?"

תשובה: גלית (הפלישתית)

ויאמר הפלשתי אל דוד לכה אלי ואתנה את בשרך לעוף השמים ולבהמת השדה: (שמואל א יז, מד)

2. ומיהו בן העם הזר אשר לעג לעם ישראל באומרו: "מה היהודים האמללים עשים [...] היחיי את האבנים מערמות העפר והמה שרופות?"

תשובה: סנבלט (החורוני)

ויהי כאשר שמע סנבלט כי אִנְחֲנוּ בָּנִים אֶת הַחוּמָה וַיַּחַר לוֹ וַיִּכְעַס הָרַבָּה וַיֵּלֶעַג עַל הַיְּהוּדִים: וַיֹּאמֶר לִפְנֵי אֲחִיו וְחִיל שְׁמִרֹן וַיֹּאמֶר מָה הַיְּהוּדִים הָאֵמֶלְלִים עֹשִׂים הַיַּעֲזְבוּ לָהֶם הַיִּזְבָּחוֹ הַיִּכְלוּ בַיּוֹם הַיְּחִי אֶת הָאֲבָנִים מֵעֵרְמוֹת הָעֵפֶר וְהַמָּה שְׂרֻפֹת: (נחמיה ג, לג-לד)

צמד שביעי: קשרים פוליטיים בין ישראל לעמים

1. מי ממלכי ישראל חבר למלך ארם כדי להילחם בממלכת יהודה?

תשובה: פֶּקַח בֶּן רְמִיָּהוּ

אז יעלה רצין מלך ארם ופקח בן רמליהו מלך ישראל ירושלם למלחמה ויצרו על אחז ולא יכלו להלחם: (מלכים ב טז, ה)

2. ומי ממלכי יהודה חבר למלך אשור כדי להתגונן מפני ממלכת ישראל?

תשובה: אחז בן יותם

וישלח אחז מלאכים אל תגלת פלסר מלך אשור לאמר עבדך ובנך אני עלה והושעני מכף מלך ארם ומכף מלך ישראל הקומים עלי: (מלכים ב טז, ז)

צמד שמיני: שפות זרות ושמות זרים

1. מהו השם הבבלי שניתן לדניאל?

תשובה: בלְטְשָׁאצַּר

וישם להם שר הפריסים שמות וישם לדניאל בלְטְשָׁאצַּר ולחנניה שְׁדֶרְךָ ולמישאל מִישָׁךְ ולעזריה עֶבְדִּי נְגוּ: (דניאל א, ז)

2. מיהו המנהיג שגינה את העם באומרו: "חצי מדבר אשדודית ואינם מכירים לדבר יהודית"?

תשובה: נחמיה

גם בימים ההם ראיתי את היהודים השיבו נשים אשדודיות (אשדודיות) עמוניות (עמנויות) מואביות: ובניהם חצי מדבר אשדודית ואינם מכירים לדבר יהודית וכלשון עם ועם: (נחמיה יג, כג-כד)

צמד תשיעי: גבולות בין עמים

1. בדבריו של מי מופיע ההיגד: "בִּהְנַחֵל עֲלֵיוֹן גּוֹיִם בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם"?

תשובה: בשירת משה (שירת האזינו)

בִּהְנַחֵל עֲלֵיוֹן גּוֹיִם בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם יַצַּב גְּבֻלַּת עַמִּים לְמַסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (דברים לב, ח)

2. מי אומר שלא רק את בני ישראל העלה ה' ממצרים אלא גם את ה"פְּלִשְׁתִּיִּים מִכַּפְתּוֹר וְאֶרֶם מִקִּיר"?

תשובה: עמוס

הֲלוֹא כִּבְנֵי כְּשִׂיִּים אַתֶּם לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נֹאֵם ה' הֲלוֹא אֶת יִשְׂרָאֵל הֶעֱלִיתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּיִּים מִכַּפְתּוֹר וְאֶרֶם מִקִּיר: (עמוס ט, ז)

צמד עשירי: מוצאים מקלט אצל עמים אחרים

1. מי ברח אל הפלשתים?

תשובה: דוד

וַיָּקָם דָּוִד וַיִּבְרַח בַּיּוֹם הַהוּא מִפָּנֵי שָׁאוּל וַיָּבֹא אֶל אַכִּישׁ מֶלֶךְ גֹּת: (שמואל א כא, יא)

2. ומי ברח לממלכת גשור?

תשובה: אבשלום

וְאַבְשָׁלוֹם בָּרַח וַיֵּלֶךְ אֶל תַּלְמִי בֶן עֲמִיחֹר (עמיהוד) מֶלֶךְ גֹּשׁוֹר וַיִּתְּאֲבֵל עַל בְּנוֹ כָּל הַיָּמִים: (שמואל ב יג, לז)

צמד ראשון: ה' עמכם!

1. אמר: "והלכת לשלום ויהי ה' עמך".

התשובה: יהונתן (בן שאול)

כֹּה יַעֲשֶׂה ה' לַיהוֹנָתָן וְכֹה יִסִּיף כִּי יִיטֵב אֶל אָבִי אֶת הַרְעָה עָלֶיךָ וְגִלִּיתִי אֶת אֲזָנְךָ וְשִׁלַּחְתִּיךָ וְהִלַּכְתָּ לְשָׁלוֹם וַיְהִי ה' עִמָּךְ כְּאֲשֶׁר הָיָה עִם אָבִי: (שמואל א כ, יג)

2. אמר: "ה' עמכם בהיותכם עמו".

התשובה: עזריהו. יתקבל גם: עודד.

עֲזַרְיָהוּ בֶן עֹזֵד הָיְתָה עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים: וַיֵּצֵא לִפְנֵי אָסָא וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁמַעוּנִי אָסָא וְכָל יְהוּדָה וּבְנֵימָן ה' עִמָּכֶם בְּהִיוֹתְכֶם עִמּוֹ וְאִם תִּדְרָשׁוּהוּ יִמְצָא לָכֶם וְאִם תַּעֲזֹבֻהוּ יַעֲזֹב אֶתְכֶם [...] וְכִשְׁמַע אָסָא הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהִנְבּוּאָה עֹדֵד הִנְבִּיא הַתַּחֲזִק [...]: (דברי הימים ב טו, א-ח)

צמד שני: התשמע קולי...

1. מי ביקש "שמעוני אחי ועמי"?

התשובה: דוד

וַיָּקָם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ עַל רַגְלָיו וַיֹּאמֶר שְׁמַעוּנִי אֲחִי וְעַמִּי אֲנִי עִם לִבִּי לִבְנוֹת בַּיִת מְנוּחָה לְאַרְוֹן בְּרִית ה' וְלִהְדֹם רַגְלֵי אֱלֹהֵינוּ וְהַכִּינוֹתִי לִבְנוֹת: (דברים הימים א כח, ב)

2. על אדם זה נאמר "ויהי שמעו בכל הארץ".

התשובה: יהושע

וַיְהִי ה' אֶת יְהוֹשֻׁעַ וַיְהִי שְׁמֻעוֹ בְּכָל הָאָרֶץ: (יהושע ו, כז)

צמד שלישי: עשור

1. בימיו "שקטה הארץ עשר שנים".

התשובה: אסא

וישכב אביה עם אבתיו ויקברו אתו בעיר דויד וימלך אסא בנו תחתיו בימיו שקטה הארץ עשר שנים: (דברי הימים ב יג, כג)

2. שפט את ישראל עשר שנים.

התשובה: אילון הזבולוני

וישפט אחריו את ישראל אילון הזבולני וישפט את ישראל עשר שנים: (שופטים יב, יא)

צמד רביעי: אנשי אמת ויושר

א. העיד על עצמו שהלך לפני ה' "באמת ובלבב שלם".

התשובה: חזקיהו

בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו למה אמר ה' צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה: ויסב את פניו אל הקיר ויתפלל אל ה' לאמר: אנה ה' זכר נא את אשר התהלכתי לפניך באמת ובלבב שלם והטוב בעיניך עשיתי ויבך חזקיהו בכי גדול: (מלכים ב כ, א-ג)

ב. הועד על יושרו ונאמר לו "חי ה' כי ישר אתה".

התשובה: דוד

ויקרא אכיש אל דוד ויאמר אליו חי ה' כי ישר אתה וטוב בעיני צאתך ובאך אתי במחנה כי לא מצאתי בך רעה מיזם באך אלי עד היום הזה ובעיני הסרנים לא טוב אתה: (שמואל א כט, ו)

צמד חמישי: תוכחה לערי ישראל

1. על איזו עיר נאמר שהיא "מרתה באלהיה"?

התשובה: שומרון

תִּאֲשֶׁם שְׁמֶרֶן כִּי מִרְתָּה בֵּאלֹהֶיהָ בְּחָרֵב יָפְלוּ עַל־לִיָּהֶם יִרְטָשׁוּ וְהִרְיֹתֶיךָ יִבְקָעוּ: (הושע יד, א)

2. על איזו עיר נאמר "יהיה לאון"?

התשובה: בית אל

וְאֵל תִּדְרָשׁוּ בֵּית אֵל וְהִגְלָגַל לֹא תִבָּאוּ וּבָאֵר שְׁבַע לֹא תַעֲבְרוּ כִּי הִגְלָגַל גָּלָה יִגְלָה וּבֵית אֵל יִהְיֶה לְאֹן: (עמוס ה, ה)

צמד שישי: לא בחיל ולא בכוח

1. "אלהינו ילחם לנו" - אלה הם דבריו של ...

התשובה: נחמיה

בְּמָקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁמָעוּ אֶת קוֹל הַשּׁוֹפָר שְׁמָה תִּקְבְּצוּ אֵלֵינוּ אֱלֹהֵינוּ יִלָּחֶם לָנוּ: (נחמיה ד, יד)

2. "כי לא לאדם הבירה" - אלה הם דבריו של ...

התשובה: דוד

וַיֹּאמֶר דָּוִיד הַמֶּלֶךְ לְכָל הַקָּהָל שְׁלֹמֹה בְּנִי אֶחָד בָּחַר בּוֹ אֱלֹהִים נֶעַר וְרָךְ וְהִמְלֵאכָה גְדוֹלָה כִּי לֹא לָאָדָם הַבִּירָה כִּי לֵה' אֱלֹהִים: (דברים הימים א כט, א)

צמד שביעי: בעלי תפקידים

1. הוא "כהן משנה".

התשובה: צפניהו

ויקח רב טבחים את שריה כהן הראש ואת צפניהו כהן משנה ואת שלשת שמרי הסף:
(מלכים ב כה, יח)

2. הוא "המתנדב לה".

התשובה: עמסיה בן זכרי

ועל ידו עמסיה בן זכרי המתנדב לה' ועמו מאתים אֶלֶף גְּבוּר חֵיל: (דברי הימים ב יז, טז)

צמד שמיני: בעזרת השם!

1. עליו נאמר: "וה' עזרו".

התשובה: על יהושפט

ויהי כראות שרי הרקב את יהושפט והמה אמרו מלך ישראל הוא ויסבו עליו להלחם
ויזעק יהושפט וה' עזרו ויסיתם אֱלֹהִים מִמֶּנּוּ: (דברים הימים ב יח, לא)

2. עליהם נאמר: "ויעלו [...] וה' עמם"?

התשובה: על בית יוסף

ויעלו בית יוסף גם הם בית אל וה' עמם: (שופטים א, כב)

צמד תשיעי: חטאי אבות ...

1. נביא שהאשים "אביך הראשון חטא".

התשובה: ישעיהו

אביך הראשון חטא ומליציך פשעו בי: (ישעיהו מג, כז)

2. נביא שהאשים "ולא שמעו אבותיכם אלי".

התשובה: ירמיהו

מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו העברי אשר ימכר לך ועבדך שש שנים ושלחתו חפשי מעמך ולא שמעו אבותיכם אלי ולא הטו את אזנם: (ירמיהו לד, יד)

צמד עשירי: השיבה הביתה

1. ניבא על חזרת ישראל "מארץ סינים".

התשובה: ישעיהו

הנה אלה מרחוק יבאו והנה אלה מצפון ומים ואלה מארץ סינים: (ישעיהו מט, יב)

2. ניבא על חזרת ישראל "[...] כיונה מארץ אשור".

התשובה: הושע

אחרי ה' ילכו קאריה ישאג כי הוא ישאג ויחרדו בנים מים: יחרדו כצפור ממצרים וכיונה מארץ אשור והושבתים על בתיהם נאם ה': (הושע יא, י-יא)